

M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April - 2025 (As Per Syllabus Year June-2019)
Advanced Cost & Management Accounting (Elective)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ એક ઉત્પાદન કરતી કંપનીના ઉત્પાદન વિભાગે માર્ચ 2024 ની નીચે મુજબની માહિતી આપી છે.

(૨૦)

વિગત	અંદાજપત્ર મુજબ રૂ.	ખરેખર રૂ.
સીધો માલસામાન	5,00,000	6,10,000
સીધી મજૂરી	3,50,000	4,35,000
નિરીક્ષણ ખર્ચ (સ્થિર)	2,10,000	2,25,000
વાપરી શકાય તેવો સ્ટોર્સ (ચલિત)	1,70,000	2,12,000
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	1,50,000	1,50,000
ઘસારો (સ્થિર)	2,00,000	2,00,000
વીજળી અને બળતણ (ચલિત)	1,80,000	2,05,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	3,50,000	3,63,000

ડીપાર્ટમેન્ટ પાસે 50 સમાન મશીનો છે. માર્ચ 2024 દરમિયાન અંદાજિત અને ખરેખર ઉત્પાદન અનુક્રમે 20,000 અને 24,000 એકમોનું હતું. જો આ વિભાગ બંધ કરવામાં આવે અને ઉત્પાદન માટે મશીનની સેવાઓ ભાડે લેવામાં આવે તો આવા મશીનોની સેવાઓનું ભાડું એકમદીઠ રૂ. 99 રહેશે.

તૈયાર કરો :- 1. પડતર કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક

2. નફા કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક

3. જવાબદારી કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક

4. વિભાગ બંધ કરવો કે ચાલુ રાખવો હોય તો ઉત્પાદન જથ્થાની ગણતરી દર્શાવો.

અથવા

પ્રશ્ન-૧ હેતલ લિ. ત્રણ વસ્તુઓનું વેચાણ કરે છે. A, B અને C. ત્રણેય વસ્તુઓ ત્રણ વિભાગમાં સેલ્સમેનો દ્વારા સીધી જ વેચાય છે. ત્રણ વિભાગોના નામ- પર્પલ વિભાગ, ગ્રીન વિભાગ અને યલો વિભાગ છે. વેચાણવૃદ્ધિ અંગેની જવાબદારી મુખ્ય મથકની છે. તેથી તેનો વેચાણ અને વિતરણ ઉપર સંપૂર્ણપણે અંકુશ છે.

વેચાણ પડતર કુલ વેચાણના ટકાવારી પ્રમાણે નીચે મુજબ છે.

વસ્તુ A = 85%, વસ્તુ B = 80%, વસ્તુ C = 70%.

વર્ષ દરમિયાનની વેચાણની અને વેચાણ વિતરણ ખર્ચની વિગતો નીચે મુજબ છે.

વિભાગ	વેચાણ	સીધા ફાળવેલ વેચાણ વિતરણ ખર્ચ
પર્પલ વિભાગ : A	12,00,000	82,000
B	10,00,000	1,05,000
C	8,00,000	65,000
	30,00,000	2,52,000

ગ્રીન વિભાગ : A	7,00,000	60,000
B	5,00,000	52,000
C	4,00,000	28,000
	16,00,000	1,40,000
યલો વિભાગ : A	3,00,000	21,000
B	2,00,000	18,000
C	5,00,000	70,000
	10,00,000	1,09,000

મુખ્ય મથક દ્વારા થયેલ વેચાણ વિતરણ ખર્ચા નીચે મુજબ છે.

ઓફિસ ખર્ચા - 1,08,000 જાહેરાત ખર્ચા -2,80,000 અન્ય ખર્ચા -1,41,000

જાહેરાત ખર્ચા વિભાગો અને વસ્તુઓ વચ્ચે વેચાણના પ્રમાણ મુજબ ફાળવવાના છે.

ઓફિસ ખર્ચા અને અન્ય ખર્ચા વિભાગો અને વસ્તુઓ વચ્ચે વિભાગો અને વસ્તુઓના નફા નુકશાનની ગણતરી વખતે સમાન રીતે ફાળવવાના છે.

આ માહિતી પરથી : વસ્તુની વેચાણ કામગીરીના આધારે

1. વિભાગવાર કામગીરી અને
2. વસ્તુવાર કામગીરી દર્શાવતા તુલનાત્મક નફા નુકશાનના પત્રકો બનાવો.

પ્રશ્ન-૨ પ્રક્રિયા - H ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે.

(૨૦)

1. ચાલુ કામનો શરૂઆતનો સ્ટોક 5,000 એકમો
પૂર્ણતાની કક્ષા : - માલસામાન 100% 25,000- મજૂરી 70% 16,000
- શિરોપરી ખર્ચા 50% 5,000
2. ચાલુ માસ દરમિયાન પ્રક્રિયા -A ખાતેથી લાવ્યા 45,000 એકમો રૂ. 1,80,000
3. ચાલુ માસ દરમિયાન પ્રક્રિયા -H માં થયેલ ખર્ચ
માલસામાન - 85,000 મજૂરી - 1,27,050 શિરોપરી ખર્ચા - 42,250
4. આખર સ્ટોક 3,000 એકમો
પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 100% મજૂરી 70% શિરોપરી ખર્ચા 50%
5. ભંગારમાં કાઢી નાખેલ એકમો 5,000 એકમો
પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 100% મજૂરી 70% શિરોપરી ખર્ચા 50%
6. સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમોના 5%
7. ભંગારની ઉપજ કિંમત એકમદીઠ રૂ. 4.00
8. તૈયાર થયેલ એકમોને તૈયાર માલ ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.

તૈયાર કરો :

1. પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક
2. એકમદીઠ પડતર પત્રક
3. મૂલ્યાંકન પત્રક
4. પ્રક્રિયા -H નું ખાતું

અથવા

પ્રશ્ન-૨ પરેશ કંપની લિ. ના માર્ચ 2019 નાં પ્રક્રિયા - 2 ને લગતા આંકડાઓ નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રક્રિયા - 2 નો ચાલુ કામનો શરૂઆતનો સ્ટોક 700 એકમો રૂ. 9,500

પ્રક્રિયા -1 ખાતેથી લાવ્યા 20,300 એકમો રૂ. 1,38,100.

પ્રક્રિયા - 2 નો આખર સ્ટોક 1,000 એકમો.

પ્રક્રિયા - 2 દરમિયાન ભંગાર 700 એકમો.

પ્રક્રિયા -3 ખાતે લઈ ગયા 19,300 એકમો.

પ્રક્રિયા-2 નાં ખર્ચની વિગતો: માલસામાન -રૂ.76,560, મજૂરી -રૂ.38,160, શિરોપરી ખર્ચ- રૂ. 19,080

પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	શરૂઆતનો સ્ટોક	આખર સ્ટોક	બગાડ
માલસામાન	80%	70%	100%
મજૂરી	60%	50%	60%
પરોક્ષ ખર્ચ	60%	50%	60%

સામાન્ય બગાડ ઉત્પાદનનાં 5 % છે.

ભંગાર એકમદીઠ રૂ. 3.00 લેખે વેચાય છે.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી તૈયાર કરો : 1. પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક 2. એકમદીઠ પડતર પત્રક

3. મૂલ્યાંકન પત્રક

4. પ્રક્રિયા- 2 નું ખાતું

પ્રશ્ન-3 રામ લિમિટેડ તેની ઉત્પાદિત વસ્તુ અંગે નીચેની માહિતી આપે છે.

(૧૫)

અંદાજીત વાર્ષિક વેચાણ 5,000 એકમો

અંદાજીત પડતર : માલસામાન (એકમદીઠ) રૂ. 11.00

મજૂરી (એકમદીઠ) રૂ. 2.60

પરોક્ષ ખર્ચ (વાર્ષિક) રૂ. 60,000

વહીવટી ખર્ચ (વાર્ષિક) રૂ. 32,000

વેચાણ ખર્ચ વેચાણના 10 % લેખે

જો એકમદીઠ નફો રૂ. 4.00 હોય તો વસ્તુની વેચાણ કિંમત શોધી, અંદાજીત પડતર પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-3 એક વસ્તુનું પડતર માળખું નીચે મુજબ છે.

પ્રત્યક્ષ માલસામાન (એકમદીઠ) રૂ. 14.00

પ્રત્યક્ષ મજૂરી (એકમદીઠ) રૂ. 6.00

ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ (એકમદીઠ) રૂ. 8.00

સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ (વાર્ષિક) રૂ. 9,60,000

વેચાણ 30,000 એકમો વાર્ષિક

સ્થિર મિલકતોમાં રોકાયેલી મૂડી રૂ. 18,00,000 અને ચાલુ મિલકતો સરેરાશ વેચાણના 50 % હોય છે.

જો રોકાયેલી મૂડી પર 20 % વળતર મેળવવું હોય તો એકમદીઠ વેચાણ કિંમત કેટલી રાખવી જોઈએ તે દર્શાવો.

પ્રશ્ન-૪ ટ્રેકનોંધ લખો:

(૧૫)

1. પડતર સંચાલનના હેતુઓ.
2. સંચાલકીય ઓડીટના ઉદ્દેશો.
3. ઉત્પાદકતા માપનના ગુણોત્તરો

અથવા

પ્રશ્ન-૪ ટ્રેકનોંધ લખો:

1. પડતર સુધારણા
2. સંચાલકીય ઓડિટનો ખ્યાલ
3. ઉત્પાદકતા સુધારવાનાં પગલાં

English Version

Que-1 A production department of a large manufacturing organization has furnished the following data (20)
March – 2024.

Particulars	Budgets Rs.	Actual Rs.
Direct materials	5,00,000	6,10,000
Direct wages	3,50,000	4,35,000
Supervision expenses (fixed)	2,10,000	2,25,000
Consumable stores (variable)	1,70,000	2,12,000
Factory rent (fixed)	1,50,000	1,50,000
Depreciation (fixed)	2,00,000	2,00,000
Power & fuel (variable)	1,80,000	2,05,000
Administration expenses (fixed)	3,50,000	3,63,000

The department has 50 identical machines. During March 2024, the budgeted and actual production of the department are 20,000 and 24,000 units respectively.

However if the department is closed and the machines production services were hired from outside the cost of hiring the services of similar machine would be Rs. 99 per unit.

Prepare statements of:

1. Report sheet based on cost Centre
2. Report sheet based on profit centre
3. Report sheet based on responsibility centre
4. Display the production quantity calculation if the section is to be closed or continued.

OR

Que-1 Hetal Ltd. Sells three items. A, B and C. All three items are sold directly by salesmen in three departments. The names of the three sections are: Purple Section, Green Section and Yellow Section. The responsibility for sales growth lies with the head office. So, its sale and distribution is completely controlled sales outstanding as a percentage of total sales is as follows.

Item A = 85 %

Item B = 80 %

Item C = 70 %

Detail of sales and sales distribution expenses during the year are as follows.

Section	Sale	Directly allocated selling distribution costs
Purple Section: A	12,00,000	82,000
B	10,00,000	1,05,000
C	8,00,000	65,000
	30,00,000	2,52,000

Green Section: A	7,00,000	60,000
B	5,00,000	52,000
C	4,00,000	28,000
	16,00,000	1,40,000
Yellow Section: A	3,00,000	21,000
B	2,00,000	18,000
C	5,00,000	70,000
	10,00,000	1,09,000

The selling distribution expenses incurred by the head office are as follows.

Office expenses – 1,08,000

Advertising expenses – 2,80,000

Other expenses – 1,41,000

Advertising expenses are to be allocated among departments and items according to sales volume.

Office expenses and other expenses, Profit loss of departments and items between departments and items to be allocated equally at the time of calculation.

From this information – Based on the sales performance of the item

1. Departmental operations and
2. Prepare comparative profit and loss sheets showing item-wise performance.

Que-2 Following data related to process – H

(20)

1. Opening stock in progress 5,000 units.
Degree of completion.: Material - 100 % Rs. 25,000 Wages - 70 % Rs.16,000
Overheads - 50% Rs. 5,000
2. Received during month from process – A 45,000 units Rs. 1, 80,000.
3. Expenses incurred during the month in process – H
Material - Rs. 85,000. Wages - Rs. 1,27,050. Overheads - Rs. 42,250
4. Closing work in process 3,000 units.
Degree of completion.: Material -100 % Wages - 70 % Overheads - 50%
5. Units scrapped 5,000 units.
Degree of completion: Material - 100 % Wages - 70 % Overheads - 50%
6. Normal loss 5 % of input units
7. Scrap realized Rs. 4 per unit.
8. Completed units are transferred to finished goods account.

Prepare:

1. Statement of equivalent units
2. Statement of cost per unit
3. Valuation statement
4. Process – H Account

OR

Que-2 Following are the data in respect of Process–2 of “Paresh” Ltd. For the month of March 2018.

Opening stock of work in progress in process –2 700 units Rs. 9,500

Transfer from process –1 20,300 units Rs. 1,38,100

Closing stock of process –2 1000 units.

Units scrapped during process –2 700 units.

Transferred to process –3 19,300 units.

Details of exp. of process –2: Material Rs. 76,560, labour Rs. 38,160, Overhead Exp. Rs. 19,080.

Degree of completion:

Particulars	Opening stock	Closing stock	Scrap
Material	80 %	70 %	100 %
Labour	60 %	50 %	60 %
Overhead Exp.	60 %	50 %	60 %

There was a normal loss of 5 % of production and scrapped were sold at Rs. 3 each unit.

From the above information prepare:

1. Statement of equivalent units
2. Statement of cost per units
3. Valuation statement
4. Process -2 account.

Que-3 “Ram” Ltd. gives the following information about its items. (15)

Estimated annual sales	5,000 units
Estimated cost: Goods (per unit)	Rs. 11.00
Wages (per unit)	Rs. 2.60
Indirect expenses (yearly)	Rs. 60,000
Administrative expenses (yearly)	Rs. 32,000
Sales expenses	Accounts for 10% of sales

If per unit profit is Rs. 4.00, find the selling price of the item and prepare an estimated cost sheet

OR

Que-3 The cost structure of an item is as follows:

Materials (per unit)	Rs. 14
Direct labour (per unit)	Rs. 6
Indirect variable Exp. (per unit)	Rs. 8
Indirect fixed Exp.(yearly)	Rs. 9,60,000
Sales yearly 30,000 unit	

The capital held in fixed assets is Rs. 18,00,000 and current assets are 50% of average sales.

Show how much should be kept per unit sale price if you want to get 20% return on capital withholding.

Que-4 Write short note: (15)

1. Objectives of cost management.
2. Objectives of managerial audit.
3. Ratios of productivity measurement

OR

Que-4 Write short note:

1. Cost Improvement
2. Concept of managerial audit.
3. Measures to improve productivity.
